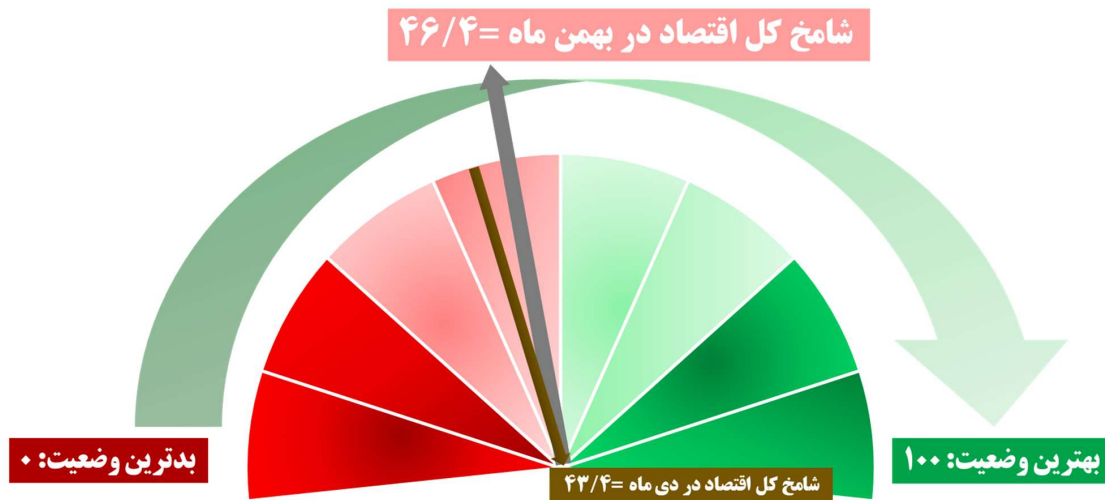

طرح شاخص مدیران خرید (شامخ)

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

نتایج کلیدی:

- تداوم وضعیت رکودی شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد و بخش صنعت کشور در بهمن ماه سال جاری بارز بوده و روند کاهشی را ادامه داده است.
- شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در بهمن ماه، برای بیست و چهارمین ماه متوالی کمتر از محدوده‌ی خنثی (۵۰) باقی مانده است و حاکی از تقاضای ضعیف مشتریان است. با توجه با افزایش سطح عمومی قیمت‌ها در نیمه دوم سال، اقتصاد را در وضعیت رکود تورمی عمیق‌تری قرار داده است.
- شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی در بهمن ماه با ثبت کمترین مقدار چهار ماهه، برای نهمین ماه متوالی کمتر از محدوده خنثی (۵۰) قرار گرفته است که نشان‌دهنده ورود تدریجی فشارهای رکودی به بازار کار و تشدید تعدیل نیروی انسانی موجود واحدهای اقتصادی و صنعتی است.
- شاخص میزان فروش کالاها یا خدمات، کمترین میزان هشت ماهه خود را به ثبت رسانده است که فشار مضاعفی بر تامین نقدینگی بنگاه‌ها برای پرداخت حقوق نیروی انسانی، پرداخت معوقات، مالیات و بیمه و نظایر آن وارد کرده است.
- بی‌ثباتی و عدم پیش‌بینی‌پذیری در حوزه اقتصادی و محدودیت تامین منابع مالی، مشکلات واحدهای اقتصادی را تشدید نموده است. تامین سرمایه در گردش، مدیریت صحیح و کارآمد، تقویت اعتماد فعالان اقتصادی و بهبود سمت تقاضا به خصوص تحریک تقاضا از سوی دولت برای اقشار مردم برای تامین کالاها ی اساسی و ضروری، می‌تواند بخشی از مشکلات را مرتفع نماید.
- ضعف در حکمرانی اقتصادی و ناکارآمدی در فرآیندهای تصمیم‌گیری به‌عنوان یکی از عوامل تشدیدکننده بی‌ثباتی و عدم پیش‌بینی‌پذیری در حوزه اقتصادی مطرح شده است که به همراه محدودیت تامین منابع مالی، احتمال تعطیلی گسترده واحدهای تولیدی تا پایان سال را افزایش داده است.

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و پایش اصل ۴۴

شامخ کل اقتصاد

تعدیل فصلی نشده: ۴۸/۸ تعدیل فصلی شده: ۴۶/۴

- ✓ شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد در بهمن ماه ۴۶/۴ برآورد شده، شاخص نسبت به ماه قبل با شدت کمتری کاهش داشته است و وضعیت کل کسب و کارها برای بیست و سومین ماه متوالی، روند رکودی داشته است.
- ✓ شاخص مقدار تولید محصول یا ارائه خدمات در بهمن ماه، معادل ۴۷/۵ محاسبه شده است و برای بیست و سومین ماه متوالی کمتر از محدوده‌ی خنثی (۵۰) باقی مانده است.
- ✓ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در بهمن ماه، معادل ۴۴/۶ محاسبه شده است و برای بیست و چهارمین ماه متوالی کمتر از محدوده‌ی خنثی (۵۰) باقی مانده است.
- ✓ شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی در بهمن ماه، کمترین مقدار ۴ ماهه خود را به ثبت رسانده است و برای نهمین ماه متوالی کمتر از محدوده خنثی (۵۰) قرار گرفته است.
- ✓ شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده در بهمن ماه نرخ کاهش بیشتری نسبت به ماه قبل داشته و برای پانزدهمین ماه متوالی کاهش داشته است.
- ✓ میزان فروش کالاها یا خدمات کمترین میزان هشت ماهه خود را به ثبت رسانده است.

شامخ بخش صنعت

تعدیل فصلی نشده: ۴۸/۹ تعدیل فصلی شده: ۴۶/۰

- ✓ شاخص مدیران خرید صنعت ایران (تعدیل شده) با ثبت عدد ۴۶/۰ برای چهارمین ماه متوالی کاهش داشته است.
- ✓ شاخص مقدار تولید محصولات بخش صنعت در بهمن ماه، برای دومین ماه متوالی کاهشی بوده است و هفتمین کاهش را از ابتدای سال به ثبت رسانده است.
- ✓ افزایش در شاخص موجوی انبار بیشترین مقدار ۲۸ ماهه خود از مهر ماه سال ۱۴۰۲ را به ثبت رسانده است.
- ✓ شاخص میزان استخدام و به کارگیری نیروی انسانی در بهمن ماه در مقایسه با ماه قبل با کاهش بیشتری همراه بوده و برای شانزدهمین ماه متوالی کاهشی است.
- ✓ شاخص میزان فروش محصولات در بهمن ماه برای چهارمین ماه متوالی کاهشی است.
- ✓ شاخص انتظارات تولید در ماه آینده در کل بخش صنعت، نشان دهنده انتظارات خوشبینانه بخش تولید در اسفند ماه است.

شاخص مدیران خرید کل اقتصاد

شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد از جمله شاخص‌هایی است که برای نشان دادن شرایط کلی سرمایه‌گذاری مولد و توسعه کسب‌وکار کشور محسوب شود زیرا که ذهنیت، نگرش و انتظارات فعالان اقتصادی و تجاری کشور از شرایط موجود و آینده، به طور نسبی در این شاخص نمایان و بروز پیدا می‌کند. براساس آخرین نظرسنجی میدانی (قبل از شروع جنگ رمضان) توسط مرکز پژوهش‌های اتاق ایران در بهمن‌ماه ۱۴۰۴، تداوم رکود تورمی در اقتصاد ایران بر اساس شاخص مدیران خرید کل اقتصاد (پس از تعدیل فصلی) وجود دارد. مقدار این شاخص در بهمن ۴۶/۴ برآورد شده و کماکان این شاخص کمتر از سطح خنثی ۵۰ برای بیست‌وسومین ماه متوالی قرار گرفته است. هر چند شدت کاهش نسبت به ماه قبل کمتر بوده، اما بیانگر تداوم رکود گسترده در فعالیت‌های تولیدی و اقتصادی کشور است.

کاهش این شاخص در بهمن ماه (تعدیل شده) بازتابی از افت هم‌زمان هر پنج مؤلفه اصلی تشکیل‌دهنده شامخ کل اقتصاد (میزان تولید محصول یا ارائه خدمت، میزان سفارشات جدید مشتریان، سرعت انجام و تحویل سفارش، موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده، میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی) است که روندی نزولی نشان می‌دهد. بنابراین، سایه جنگ در دوره نظرسنجی از فعالان اقتصادی و تجاری کشور، موید افت برخی شاخص‌های تولید و فروش در کشور بوده است.

شاخص مقدار تولید محصول یا ارائه خدمات در بهمن ماه، معادل ۴۷/۵ محاسبه شده است که با شدت کمتری نسبت به ماه قبل کاهش داشته است و اما برای بیست و سومین ماه متوالی کمتر از محدوده‌ی خنثی (۵۰) باقی مانده است. ترکیب عواملی همچون تقاضای ضعیف، نوسانات شدید نرخ ارز، اختلال در تأمین نهاده‌ها و مواد اولیه مورد نیاز واحدهای اقتصادی به همراه تداوم محدودیت منابع مالی، موجب کاهش ظرفیت بنگاه‌ها شده است و از مهم‌ترین عوامل افت فعالیت کسب‌وکارها در سطح ملی و منطقه ای بوده است.

شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در بهمن ماه، معادل ۴۴/۶ محاسبه شده است. این شاخص برای بیست و چهارمین ماه متوالی (از اسفند ۱۴۰۲) کمتر از سطح خنثی (۵۰) باقی مانده و حاکی از تقاضای ضعیف مشتریان است. در این شرایط تداوم تورم بالا، کاهش قدرت خرید مشتریان و نااطمینانی اقتصادی و بی‌ثباتی نرخ ارز، موجب تضعیف شدید سمت تقاضا شده و اقتصاد را در وضعیت رکود تورمی عمیق تری قرار داده است. انتظار بر این بوده است که به دلیل نزدیک شدن به عید نوروز و تعطیلات، میزان سفارشات جدید مشتریان بهبود یابد که اتفاق نیفتاد.

شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی در بهمن اشتغال با ثبت کمترین سطح چهارماهه، برای نهمین ماه متوالی کمتر از محدوده خنثی (۵۰) قرار گرفته است که نشان‌دهنده ورود تدریجی فشارهای رکودی به بازار کار است. بنگاه‌ها در واکنش به کاهش تقاضا و افزایش هزینه‌ها، به سمت تعدیل نیروی انسانی حرکت کرده‌اند و با توجه به شرایط موجود، این روند در ماه‌های آتی تشدید خواهد شد. البته ممکن است واکنش بنگاه‌های اقتصادی برای تعدیل نیروی انسانی بستگی به ساختار و افزایش دستمزد مورد نظر سال جدید، افزایش قیمت مواد اولیه و نهادهای مورد نیاز و نواسانات و تحولات ارزی انتهای سال، داشته باشد.

شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده در بهمن ماه نرخ کاهش بیشتری نسبت به ماه قبل داشته و برای پانزدهمین ماه متوالی (از آذر ماه سال ۱۴۰۳) کاهش داشته است که نشان‌دهنده تشدید بحران در زنجیره تأمین است. این روند ناشی از افزایش قیمت نهاده‌ها، محدودیت‌های ارزی، ساختارهای انحصاری در بازار مواد اولیه و کمبود نقدینگی بنگاه‌هاست. تداوم کاهش موجودی‌ها نشانه‌ای از افزایش ریسک توقف تولید در ماه‌های آینده است و نگرانی را دوچندان می‌کند.

شاخص قیمت مواد اولیه یا لوازم خریداری شده در سطوح بسیار بالا باقی مانده و فشار هزینه قابل توجهی بر بنگاه‌ها وارد کرده است. در نتیجه، علی‌رغم تقاضای ضعیف مشتریان، بنگاه‌ها ناچار به انتقال بخشی از این هزینه‌ها به مصرف‌کننده شده‌اند، به طوری که شاخص محصولات تولیدشده و خدمات ارائه شده به بالاترین سطح ۶۴ ماهه خود از آبان ماه سال ۱۳۹۹ رسیده است. این وضعیت بیانگر تشدید پدیده رکود تورمی است و پس از یک وقفه ۲ الی سه ماهه به شاخص قیمت مصرف‌کننده (نرخ تورم) منتقل می‌گردد.

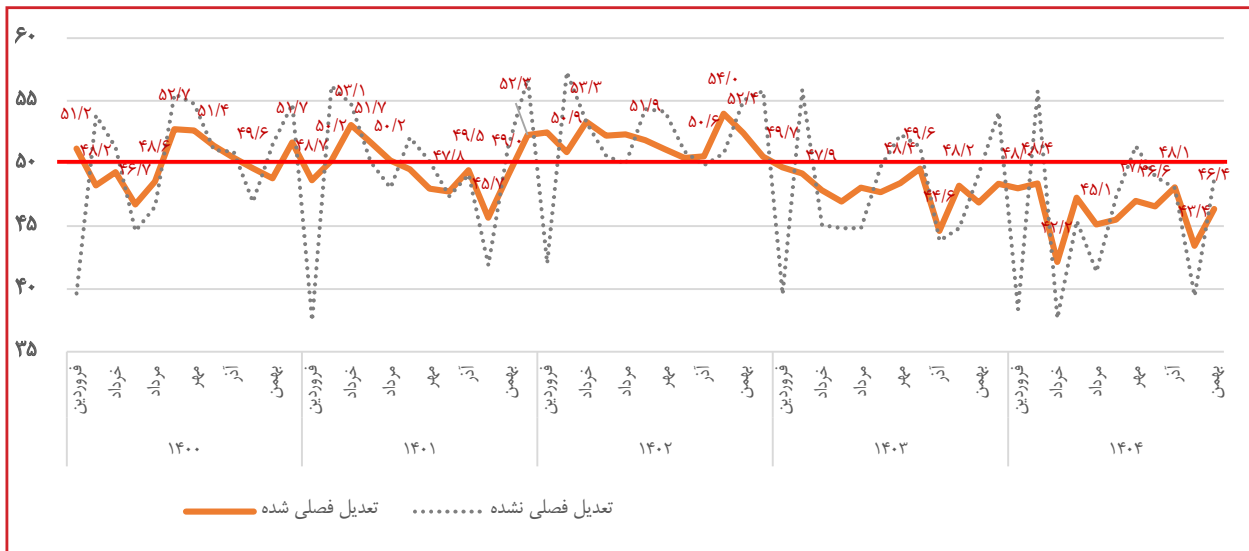
در بخش تجارت خارجی نیز، شاخص **میزان صادرات کالا و خدمات**، به عنوان عاملی تأثیرگذار در شاخص سفارشات جدید مشتریان، برای شانزدهمین ماه متوالی در محدوده رکودی باقی مانده است. علاوه بر کاهش قدرت خرید و تقاضای ضعیف مشتریان داخلی، اختلال در اینترنت، محدودیت‌های ارتباطی با مشتریان خارجی و نااطمینانی‌های ارزی، به طور مستقیم بر کاهش صادرات اثر گذاشته‌اند، در نتیجه

گزارش طرح شاخص مدیران خرید

شاخص میزان فروش کالاها یا خدمات کمترین میزان هشت ماهه خود را به ثبت رسانده است که فشار مضاعفی بر نقدینگی بنگاه‌ها وارد کرده است. پیش‌بینی می‌شود در صورت قطعی مجدد اینترنت و افزایش نااطمینانی‌ها، کسب‌وکارها با مشکلات بیشتر و تعطیلی روبرو باشند. این موضوع ارتباط تنگاتنگی با تعدیل نیروی انسانی و کاهش و تعطیلی کسب‌وکارهای کوچک و مرتبط با فضای مجازی خواهد داشت.

نمودار ۱: شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد

جدول ۱: شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد در دو ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۴

تعدیل فصلی شده		تعدیل فصلی نشده		شاخص	
بهمن ۱۴۰۴	دی ۱۴۰۴	بهمن ۱۴۰۴	دی ۱۴۰۴		
۴۶٫۴	۴۳٫۴	۴۸٫۸	۳۹٫۴	شامخ کل اقتصاد	مولفه‌های اصلی
۴۷٫۵	۴۴٫۳	۵۲٫۱	۳۷٫۶	میزان تولید محصول یا ارائه خدمت	
۴۴٫۶	۳۶٫۵	۴۸٫۶	۳۳٫۱	میزان سفارشات جدید مشتریان	
۴۹٫۸	۴۹٫۸	۴۹٫۵	۴۷٫۶	سرعت انجام و تحویل سفارش	
۴۶٫۳	۴۱٫۶	۴۸٫۳	۳۷٫۷	موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	
۴۵٫۲	۴۸٫۹	۴۴٫۶	۴۵٫۹	میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	
۸۶٫۱	۹۰٫۲	۸۶٫۱	۹۰٫۲	قیمت مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	مولفه‌های کمکی
۵۱٫۰	۴۹٫۰	۵۰٫۱	۴۸٫۱	موجودی محصول نهایی در انبار یا کارهای در حال تکمیل	
۴۳٫۵	۴۲٫۰	۴۶٫۲	۳۹٫۹	میزان صادرات کالا یا خدمات	
۷۴٫۶	۷۰٫۷	۷۴٫۶	۷۰٫۷	قیمت محصولات تولیدشده و خدمات ارائه شده	
۴۸٫۹	۵۰٫۸	۵۲٫۵	۵۷٫۶	مصرف حامل‌های انرژی	
۴۳٫۹	۴۴٫۹	۴۵٫۲	۳۹٫۸	میزان فروش کالاها یا خدمات	
۵۳٫۷	۴۷٫۱	۵۳٫۱	۴۸٫۴	انتظارات در مورد میزان فعالیت اقتصادی در ماه آینده	

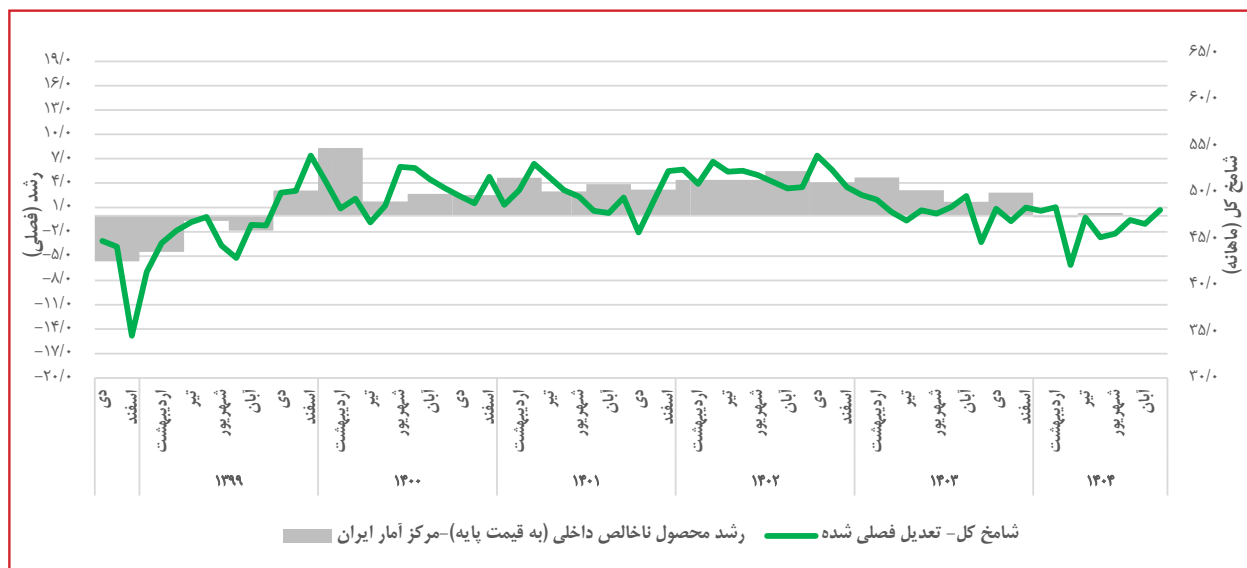
نمودار ۲: شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد در دو ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۴، تعدیل فصلی شده

انطباق شاخص مدیران خرید کل اقتصاد با تغییرات تولید اقتصاد

رصد و پایش شاخص مدیران خرید کل اقتصاد و انطباق آن با سایر شاخص‌ها و آمارهای رسمی کشور با هدف ارزیابی صحت سنجی آن با واقعیت‌های داده‌های واقعی کشور است. بر اساس داده‌های احصاء شده، شاخص مدیران خرید کل اقتصاد با تغییرات تولید اقتصاد در ایران طی سال‌های اخیر انطباق نسبی دارد. در این میان، انطباق شامخ با رشد اقتصادی کشور به عنوان تغییرات تولید و تغییرات کسب‌وکار، مهم و قابل توجه است. به دلیل محدودیت آمارهای رسمی در تولید داده ماهانه (توسط مرکز آمار ایران و بانک مرکزی ایران) از محصول/تولید ناخالص داخلی فصلی این دو نهاد آماری استفاده شده است. نکته قابل توجه، همراستایی نسبی روند فصلی شامخ کل اقتصاد با روند رشد محصول ناخالص داخلی (مرکز آمار ایران) و روند رشد تولید ناخالص داخلی (بانک مرکزی ایران) طی فصل‌های مربوطه در سال‌های اخیر است و این روند در آمارهای مرکز آمار ایران بیشتر محسوس است. هر چند داده‌های رشد اقتصادی این دو نهاد با وقفه منتشر می‌شود ولی مقایسه آمار و اطلاعات موجود می‌تواند برای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری‌های اقتصادی کشور کمک موثری نماید.

نمودار ۳: روند شامخ کل اقتصاد با رشد محصول ناخالص داخلی (مرکز آمار ایران) طی سال‌های اخیر

شاخص مدیران خرید بخش صنعت

شاخص مدیران خرید بخش صنایع کارخانه‌ای و تولیدی کشور، نمایی بهتر و بارزتر برای سنجش وضعیت کسب‌وکار و روند تغییرات تولید و فروش واحدهای اقتصادی و صنعتی است. براساس داده‌های حاصل از نظرسنجی میدانی به دست آمده از بنگاه‌های بخش صنعت (قبل از شروع جنگ رمضان) توسط مرکز پژوهش‌های اتاق ایران، **شاخص مدیران خرید صنعت ایران** (تعدیل شده) در بهمن‌ماه با ثبت عدد ۴۶/۰ برای چهارمین ماه متوالی کاهش داشته اگرچه سرعت کاهش نسبت به ماه قبل کمتر بوده، اما تداوم این روند نزولی بیانگر تضعیف مستمر فعالیت‌های صنعتی است. در بهمن‌ماه کاهش در همه صنایع (به غیر از صنایع نساجی، صنایع چوب، کاغذ و مبلمان و صنایع کانی غیرفلزی) رخ داده است. قابل ذکر است در این ماه کاهش مقدار شاخص صنعت تحت تأثیر کاهش چهار مؤلفه (مقدار تولید محصولات، میزان سفارشات جدید مشتریان، موجودی مواد اولیه خریداری شده و میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی) از میان پنج مؤلفه اصلی خود قرار گرفته است.

شاخص مقدار تولید محصولات بخش صنعت در بهمن‌ماه، برای دومین ماه متوالی کاهش یافته است و هفتمین کاهش را از ابتدای سال به ثبت رسانده است. کمبود مواد اولیه، جهش نرخ ارز و محدودیت‌های مالی، از عوامل اصلی کاهش تولید بوده‌اند و بیشتر صنایع با ثبت عدد کمتر از ۵۰، در سطحی کمتر از ظرفیت اسمی خود فعالیت می‌کنند. در عین حال علی‌رغم مشکلات تولید، بخش صنعت با **افزایش در شاخص موجودی انبار** روبرو بوده است بطوری که این شاخص بیشترین مقدار ۲۸ ماهه خود را از مهر ماه سال ۱۴۰۲ را به ثبت رسانده است.

شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در بهمن‌ماه، همچنان با کاهش قابل توجهی روبروست و یکی از کمترین مقدار خود را به ثبت رسانده است و در دو بخش تقاضای داخلی و خارجی، کاهش محسوسی مشاهده می‌شود و در هر دو بخش، دومین کمترین مقدار خود را طی هشت ماه اخیر به ثبت رسانده‌اند. **شاخص میزان صادرات کالا** برای شانزدهمین ماه متوالی کاهش داشته است، که بخشی از آن ناشی از اختلال در تبادلات بین‌المللی و مشکلات نقل و انتقال ارز است. در چنین شرایطی شاخص **میزان فروش محصولات** در بهمن‌ماه برای چهارمین ماه متوالی کاهش یافته است.

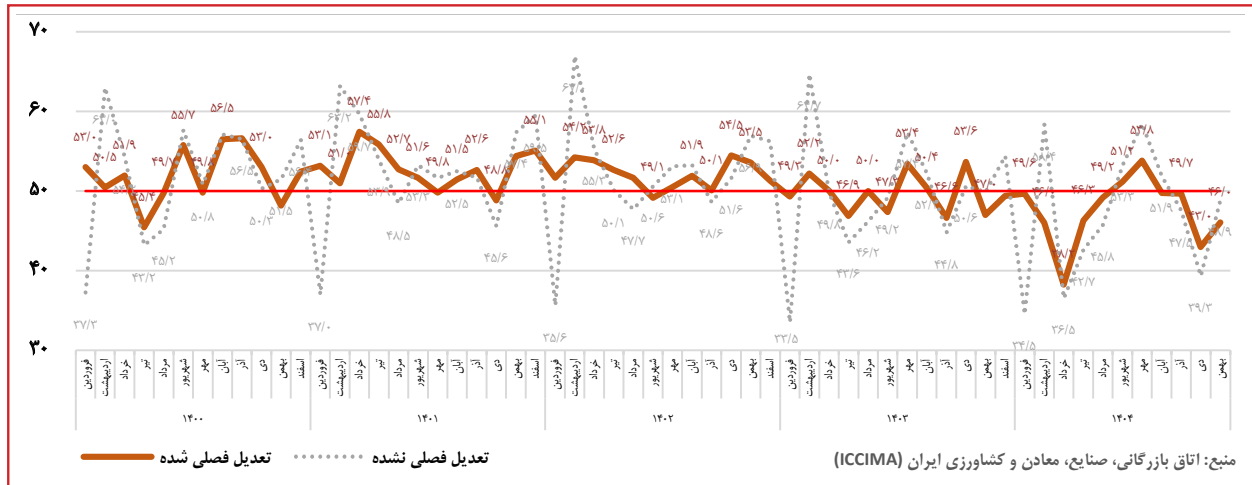
شاخص میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی در بهمن‌ماه در مقایسه با ماه قبل با کاهش بیشتری همراه بوده و همچنان در روند نزولی طولانی مدت خود قرار دارد و برای شانزدهمین ماه متوالی از آبان ماه سال ۱۴۰۳ کاهش یافته است. در سطح کل اقتصادی به واسطه مشکلات حادث شده برای واحدهای صنعتی متوسط و بزرگ خصوصی کشور، نگرانی بیشتر است زیرا افزایش هزینه‌ها، کمبود شدید مواد اولیه و کاهش فروش و محدودیت نقدینگی، بنگاه‌ها را به سمت کاهش نیروی کار سوق داده است. این روند نشان‌دهنده انتقال تدریجی رکود به بازار کار در بخش صنعت است.

شاخص موجودی مواد اولیه خریداری شده همچنان کاهش یافته است هرچند نرخ کاهش در مقایسه با دی‌ماه نرخ کاهش ملایمتر بوده است. اما بی‌ثباتی ارزی، انحصار در تأمین مواد اولیه و مشکلات تخصیص ارز، زنجیره تأمین را مختل کرده و هزینه‌های تولید را افزایش داده است. در همین حال افزایش شدید نرخ ارز طی ماه‌های اخیر فشار مضاعفی بر بنگاه‌ها وارد کرده است و باعث افزایش شاخص قیمت خرید مواد اولیه شده است.

شاخص انتظارات تولید در ماه آینده در کل بخش صنعت، نشان‌دهنده انتظارات خوشبینانه بخش تولید در اسفند ماه است. این نکته مهمی برای مدیریت اقتصادی و صنعتی کشور است که فعالان اقتصادی انتظار دارند که در ماه آتی (اسفندماه) به دلیل سفارشات جدید و کاهش نسبی تبعات تحولات ارزی و نظایر آن بهبودی در تولید آنها شکل بگیرد. هر چند که تنها بخشی از صنایع انتظار بهبود در اسفندماه را دارند، در حالی که نیمی دیگر از صنایع به دلیل ریسک‌ها و نااطمینانی‌های موجود، چشم‌انداز بدبینانه‌ای نسبت به آینده دارند.

نمودار ۴: شاخص مدیران خرید (شامخ) بخش صنعت

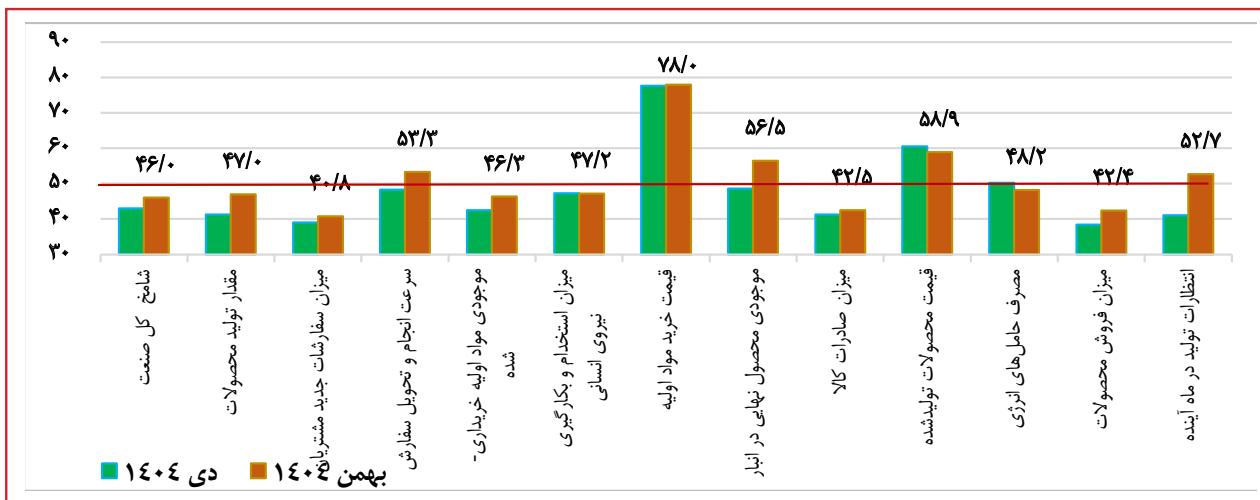

جدول ۲: شاخص مدیران خرید (شامخ) بخش صنعت در دو ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۴

تعدیل فصلی شده		تعدیل فصلی نشده		شاخص	
بهمن ۱۴۰۴	دی ۱۴۰۴	بهمن ۱۴۰۴	دی ۱۴۰۴		
۴۶٫۰	۴۳٫۰	۴۸٫۹	۳۹٫۳	شامخ کل صنعت	
۴۷٫۰	۴۱٫۲	۵۰٫۳	۳۶٫۵	مقدار تولید محصولات	
۴۰٫۸	۳۹٫۰	۴۶٫۱	۳۴٫۴	میزان سفارشات جدید مشتریان	
۵۳٫۳	۴۸٫۳	۵۴٫۴	۴۶٫۰	سرعت انجام و تحویل سفارش	
۴۶٫۳	۴۲٫۵	۵۰٫۸	۳۹٫۲	موجودی مواد اولیه خریداری شده	
۴۷٫۲	۴۷٫۳	۴۶٫۱	۴۵٫۳	میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	
۷۸٫۰	۷۷٫۶	۸۹٫۴	۹۰٫۸	قیمت خرید مواد اولیه	
۵۶٫۵	۴۸٫۶	۵۶٫۱	۴۹٫۲	موجودی محصول نهایی در انبار	
۴۲٫۵	۴۱٫۳	۴۵٫۰	۳۹٫۸	میزان صادرات کالا	
۵۸٫۹	۶۰٫۵	۷۳٫۹	۷۶٫۰	قیمت محصولات تولیدشده	
۴۸٫۲	۵۰٫۳	۵۱٫۲	۵۱٫۶	مصرف حامل‌های انرژی	
۴۲٫۴	۳۸٫۵	۴۸٫۰	۳۳٫۴	میزان فروش محصولات	
۵۲٫۷	۴۱٫۰	۵۳٫۱	۴۲٫۰	انتظارات تولید در ماه آینده	

ماخذ: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، دی و بهمن ۱۴۰۴

نمودار ۵: شاخص مدیران خرید (شامخ) بخش صنعت در دو ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۴، تعدیل فصلی شده

جدول ۳: شاخص مدیران خرید (شامخ) زیربخش‌های صنعت، تعدیل فصلی نشده، بهمن ۱۴۰۴

شاخص	صنایع غذایی	صنایع نساجی	پوشاک و چرم	چوب، کاغذ و مبلمان	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع شیمیایی	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع کانی غیر فلزی	صنایع فلزی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	سایر صنایع
شاخص کل فعالیت	۴۷/۶	۵۵/۷	۴۵/۸	۵۸/۳	۴۵/۲	۴۶/۴	۳۹/۱	۶۳/۵	۴۰/۹	۵۳/۶	۴۵/۰	۵۰/۰
مقدار تولید محصولات	۴۷/۷	۷۱/۴	۵۰/۰	۵۰/۰	۴۶/۴	۴۷/۱	۳۷/۵	۶۵/۰	۴۳/۱	۵۹/۱	۴۷/۴	۵۰/۰
میزان سفارشات جدید	۴۷/۷	۴۲/۹	۵۰/۰	۶۱/۵	۳۹/۳	۴۷/۱	۳۱/۳	۷۵/۰	۲۷/۶	۴۰/۹	۴۴/۷	۶۶/۷
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۴/۵	۵۷/۱	۵۰/۰	۶۱/۵	۵۷/۱	۵۸/۶	۴۳/۸	۵۵/۰	۴۴/۸	۶۸/۲	۵۲/۶	۵۰/۰
موجودی مواد اولیه	۵۴/۵	۶۴/۳	۴۱/۷	۶۵/۴	۳۹/۳	۴۰/۰	۳۷/۵	۵۵/۰	۵۴/۵	۵۴/۵	۳۴/۲	۳۳/۳
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۳۸/۶	۵۰/۰	۳۳/۳	۵۷/۷	۴۶/۴	۳۸/۶	۵۰/۰	۵۵/۰	۴۸/۳	۵۴/۵	۴۲/۱	۳۳/۳
قیمت خرید مواد اولیه	۸۶/۴	۹۲/۹	۱۰۰/۰	۸۸/۵	۹۲/۹	۹۴/۳	۸۱/۳	۹۰/۰	۸۷/۹	۹۵/۵	۸۴/۲	۷۵/۰
موجودی محصول (انبار)	۵۴/۵	۷۸/۶	۵۰/۰	۵۳/۸	۳۹/۳	۵۰/۰	۳۷/۵	۶۵/۰	۶۰/۳	۶۸/۲	۳۹/۵	۵۰/۰
میزان صادرات کالا	۳۸/۶	۵۷/۱	۴۱/۷	۵۷/۷	۴۶/۴	۳۸/۶	۴۳/۸	۵۵/۰	۴۳/۱	۴۵/۵	۴۴/۷	۴۱/۷
قیمت محصولات تولیدشده	۷۵/۰	۸۵/۷	۸۳/۳	۷۶/۹	۸۲/۱	۷۴/۳	۶۸/۸	۶۵/۰	۷۲/۴	۸۱/۸	۷۳/۷	۴۱/۷
مصرف حامل‌های انرژی	۵۰/۰	۷۱/۴	۶۶/۷	۵۷/۷	۴۶/۴	۵۱/۴	۵۶/۳	۴۵/۰	۴۶/۶	۴۵/۵	۵۷/۹	۵۰/۰
میزان فروش محصولات	۴۳/۲	۵۰/۰	۵۰/۰	۵۷/۷	۵۰/۰	۴۷/۱	۳۱/۳	۸۰/۰	۳۲/۸	۵۰/۰	۵۵/۳	۴۱/۷
انتظارات تولید در ماه آینده	۵۴/۵	۷۸/۶	۵۰/۰	۶۱/۵	۲۸/۶	۴۱/۴	۴۳/۸	۸۵/۰	۴۶/۶	۵۹/۱	۳۱/۶	۴۱/۷

ماخذ: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، بهمن ۱۴۰۴

جدول ۴: شاخص مدیران خرید (شامخ) زیربخش‌های صنعت، تعدیل فصلی شده، بهمن ۱۴۰۴

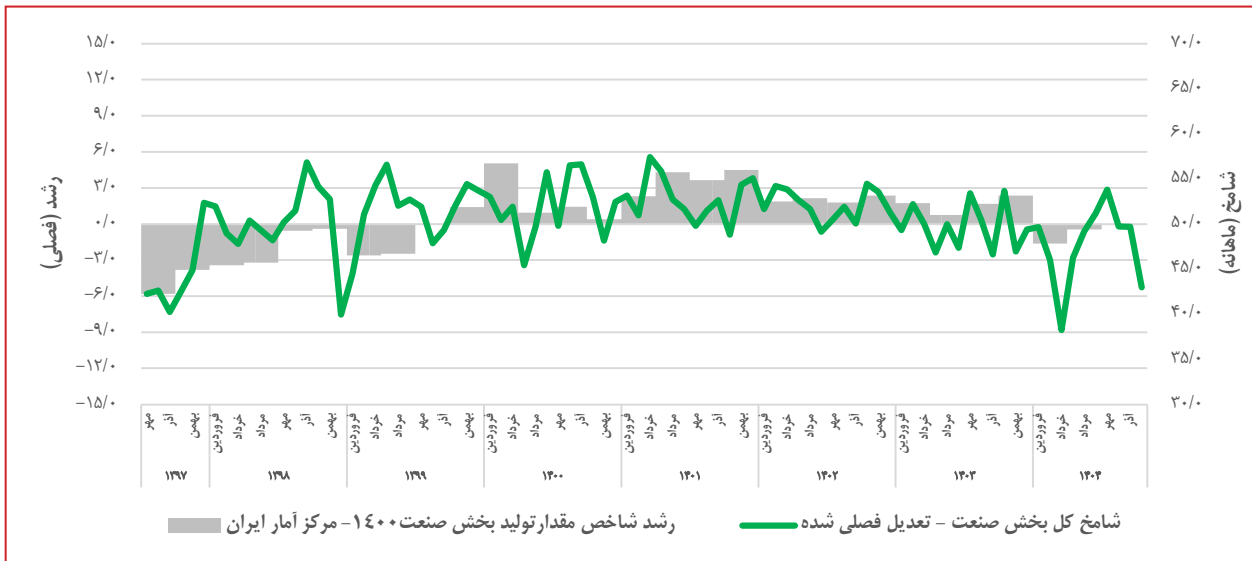
شاخص	صنایع غذایی	صنایع نساجی	پوشاک و چرم	چوب، کاغذ و مبلمان	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع شیمیایی	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع کانی غیر فلزی	صنایع فلزی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	سایر صنایع
شامخ کل فعالیت	۴۶/۱	۵۲/۶	۴۱/۳	۵۲/۴	۴۴/۴	۴۲/۹	۳۹/۰	۶۰/۳	۳۹/۲	۴۹/۳	۴۳/۸	۴۵/۴
مقدار تولید محصولات	۴۶/۰	۶۰/۱	۴۳/۹	۴۴/۳	۴۴/۴	۴۳/۷	۳۹/۰	۵۸/۷	۴۲/۷	۵۵/۱	۴۶/۴	۴۳/۲
میزان سفارشات جدید	۴۱/۹	۵۱/۲	۴۰/۹	۴۹/۴	۳۹/۱	۴۱/۰	۳۰/۰	۶۹/۱	۲۴/۶	۳۵/۰	۴۱/۷	۶۱/۵
سرعت انجام و تحویل سفارش	۵۳/۹	۴۸/۳	۴۴/۲	۵۹/۴	۵۴/۸	۵۵/۴	۴۳/۸	۵۵/۷	۴۵/۷	۵۷/۲	۵۱/۴	۴۱/۲
موجودی مواد اولیه	۵۶/۵	۵۵/۰	۴۱/۷	۶۵/۴	۳۹/۳	۳۶/۸	۳۶/۳	۵۵/۰	۴۸/۴	۵۴/۵	۳۵/۴	۳۳/۳
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۴۱/۴	۴۷/۴	۳۶/۱	۵۵/۵	۴۷/۴	۳۸/۶	۵۰/۰	۵۵/۰	۴۷/۲	۵۴/۸	۴۲/۱	۳۳/۳
قیمت خرید مواد اولیه	۷۹/۸	۹۲/۹	۱۰۰/۰	۸۸/۵	۹۲/۹	۷۹/۷	۸۱/۳	۹۰/۰	۷۴/۹	۷۹/۲	۸۴/۲	۷۵/۰
موجودی محصول نهایی در انبار	۵۷/۹	۷۸/۶	۵۰/۰	۵۴/۴	۳۹/۳	۵۰/۰	۳۷/۵	۶۵/۰	۶۰/۳	۶۸/۲	۳۹/۵	۵۰/۰
میزان صادرات کالا	۳۸/۴	۵۰/۷	۳۷/۶	۵۲/۶	۴۹/۱	۴۴/۶	۴۵/۵	۵۵/۰	۴۰/۷	۴۴/۷	۴۴/۹	۴۰/۴
قیمت محصولات تولیدشده	۷۵/۰	۸۵/۷	۸۳/۳	۷۶/۹	۸۲/۱	۷۴/۳	۶۸/۸	۶۳/۰	۶۲/۰	۸۱/۸	۷۳/۷	۴۵/۴
مصرف حامل‌های انرژی	۴۹/۹	۶۳/۰	۵۶/۲	۵۱/۰	۴۵/۵	۴۶/۷	۵۳/۷	۴۱/۵	۴۵/۸	۴۳/۰	۵۵/۳	۴۱/۳
میزان فروش محصولات	۳۸/۱	۳۷/۱	۴۲/۰	۴۵/۵	۴۹/۰	۴۰/۸	۳۲/۴	۶۷/۶	۳۱/۰	۴۴/۰	۴۹/۶	۳۲/۵
انتظارات تولید در ماه آینده	۵۴/۶	۸۲/۶	۵۵/۷	۶۱/۳	۳۳/۱	۴۷/۴	۴۴/۰	۷۵/۳	۴۷/۴	۵۹/۳	۴۷/۲	۴۴/۵

ماخذ: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، بهمن ۱۴۰۴

انطباق شاخص مدیران خرید صنعت با تغییرات تولید صنعتی

با هدف ارزیابی صحت‌سنجی شامخ با واقعیت‌های داده‌های رسمی و واقعی کشور، تطبیق روند شاخص مدیران خرید صنعت با تغییرات تولید صنعتی، در کنار انطباق شاخص مدیران خرید کل اقتصاد نیز مهم است. در این میان، انطباق شامخ با رشد ارزش افزوده بخش صنعت کشور به عنوان تغییرات تولید صنعتی و تغییرات کسب‌وکار حوزه صنایع کارخانه‌ای، قابل توجه است. به دلیل محدودیت آمارهای رسمی در تولید داده ماهانه (مرکز آمار ایران و بانک مرکزی ایران) از آمار ارزش افزوده بخش صنعت (قیمت ثابت) مرکز آمار ایران استفاده شده است. همان طور که ملاحظه می‌شود روند شامخ صنعت کشور به‌طور نسبی هم‌راستا با روند رشد ارزش افزوده بخش صنعت (مرکز آمار ایران) طی فصل‌های مربوطه در سال‌های اخیر است. این موضوع در سیاست‌گذاری کشور به خصوص در حوزه‌های شاخص‌های پیشرومی تواند کمک اساسی نماید.

نمودار ۶: روند شاخص صنعت با رشد ارزش افزوده صنعت (مرکز آمار ایران) طی سال های اخیر

چالش ها و رهیافت ها از دید برخی از فعالان اقتصادی در بهمن ۱۴۰۴

- بی ثباتی اقتصاد و نوسانات شدید نرخ ارز باعث بی ثباتی بازار و محدودیت امکان برنامه ریزی برای هر سه سطح کلان، صنعت و بنگاه اقتصادی شده است. از سوی دیگر کاهش حجم ریالی مورد نیاز برای واردات مواد اولیه در برخی فعالیت های اقتصادی و تجاری به دلیل کاهش ارزش پول ملی و عدم انطباق قوانین و مقررات بانکی با توجه به شرایط جدید ارزی، باعث اختلال در زنجیره تأمین نهاده ها شده است. لذا هر اقدامی که به بی ثباتی اقتصاد و نوسانات شدید نرخ ارز منجر گردد باید پرهیز شود و یا تدابیر پیشگیرانه برای تبعات منفی آن در نظر داشت.

- ریسک های تولید باعث کاهش ظرفیت تولید و توقف برخی خطوط تولید شده و چشم انداز تعطیلی موقت یا دائم بنگاه های طی ماه های آتی وجود دارد و نیازمند تدابیر موثرتر و کارا تر است.

- کاهش تقاضای مشتریان و کاهش تمایل به خرید باعث باعث افت محسوس سفارشات و رکود گسترده در بازار شده است. در این میان، استفاده از ظرفیت دولت در قالب مخارج های یارانه ای از جمله کالا برگ و سایر تسهیلات مرتبط با بنگاه های اقتصادی می تواند این رکود و کاهش تمایل را برگرداند.

- بحران کمبود نقدینگی و محدودیت منابع مالی بنگاه ها و همچنین عدم وصول چک ها و افزایش مطالبات معوق، باعث افزایش نیاز مالی برای تأمین مواد اولیه در شرایط عدم دسترسی به تسهیلات متناسب شده است. در نتیجه توان عملیاتی بنگاه ها را به شدت تضعیف شده و آن ها را در آستانه توقف فعالیت قرار داده است.

- پیش بینی تعدیل گسترده نیروی کار و کاهش اشتغال به دلیل فشار هزینه ها و رکود باعث شده تا فشارهای اقتصادی در حال انتقال به بازار کار بوده و خطر بیکاری گسترده در حال افزایش است. لذا نیازمند بکارگیری سیاست های فعال و تنظیمی بازار کار با نگاه کوتاه مدت و میان مدت در این حوزه و حمایت های مالی دولت برای جلوگیری از تعدیل گسترده نیروی کار از واحدهای اقتصادی و صنعتی است.

- بی ثباتی سیاستی و قوانین خلق الساعه، ضعف در مدیریت اقتصادی و عدم انطباق سیاست ها با شرایط واقعی اقتصاد نااطمینانی نهادی و ضعف در سیاست گذاری، اعتماد فعالان اقتصادی را کاهش داده و به تشدید رکود دامن زده است.

جمع بندی کلی

داده‌های شاخص مدیران خرید در بهمن‌ماه ۱۴۰۴ نشان می‌دهد که اقتصاد ایران در مسیر ورود به یک مرحله عمیق‌تر و ناپایدارتر از رکود توری قرار گرفته است. وضعیتی که با کاهش هم‌زمان تقاضا، افت تولید، افزایش شدید هزینه‌ها و کاهش اعتماد فعالان اقتصادی مشخص می‌شود.

شاخص کل اقتصاد با ثبت عدد ۴۶/۴ و تداوم رکود برای بیست و سومین ماه متوالی، نشان‌دهنده تثبیت رکود کسب و کار و تولید در سطحی گسترده است. کاهش هم‌زمان در تمامی مؤلفه‌های اصلی شاخص مدیران خرید، بیانگر بروز یک شوک سیستماتیک در اقتصاد است.

در سمت تقاضا، تداوم تورم بالا و کاهش شدید ارزش پول ملی، قدرت خرید خانوارها را به شدت تضعیف کرده و موجب افت محسوس سفارشات و فروش شده است. در سمت عرضه نیز، جهش نرخ ارز، اختلال در تأمین مواد اولیه، کمبود نقدینگی و محدودیت‌های ارزی، هزینه‌های تولید را به طور قابل توجهی افزایش داده است. نتیجه این وضعیت، افزایش هم‌زمان قیمت‌ها در کنار کاهش تولید است که مشخصه اصلی تداوم رکود توری در سطح ملی محسوب می‌شود.

در بخش صنعت، کاهش مستمر تولید و اشتغال، در کنار افت شدید موجودی مواد اولیه، نشان‌دهنده افزایش ریسک توقف خطوط تولید و تعطیلی بنگاه‌ها است. هم‌زمان، کاهش صادرات به دلیل اختلالات ارتباطی و مشکلات ارزی، فشار مضاعفی بر منابع مالی بنگاه‌ها وارد کرده است.

شاید صریح بتوان گفت که چشم‌انداز آینده اقتصادی و تولید نیز کمی نگران‌کننده است. بخش قابل توجهی از بنگاه‌ها، به‌ویژه در شرایط فعلی، انتظار کاهش بیشتر فعالیت‌ها، تعدیل نیروی گسترده و وخامت شرایط در اسفند و فروردین را دارند. این موضوع نشان‌دهنده کاهش شدید انتظارات و افزایش نااطمینانی در اقتصاد است. این موضوع نیازمند بازنگری در اجرای سیاست‌ها و اتخاذ سیاست‌های جدید برای فعال‌سازی بخش تقاضای واقعی اقتصاد همراه با رویکرد بهبود وضعیت سرمایه‌گذاری و تولید است.

در مجموع، اقتصاد ایران در نقطه‌ای قرار گرفته که در صورت عدم مداخله فوری و مؤثر سیاستی به‌ویژه در حوزه ثبات نرخ ارز، تأمین نقدینگی، تسهیل دسترسی به ارز، رفع موانع زنجیره تأمین و افزایش پیش‌بینی‌پذیری سیاست‌ها ریسک تبدیل رکود فعلی به یک رکود ساختاری طولانی مدت به‌طور جدی افزایش خواهد یافت.

شواهد نشان می‌دهد که علاوه بر فشارهای اقتصادی، ضعف در کارایی نظام تصمیم‌گیری و ناهمخوانی سیاست‌ها با واقعیت‌های اقتصادی به یکی از عوامل کلیدی تشدید بحران تبدیل شده است. در چنین شرایطی، بخش قابل توجهی از بنگاه‌ها در آستانه تعطیلی قرار داشته‌اند و با تداوم بی‌ثباتی‌ها، خطر تعطیلی گسترده واحدهای تولیدی و خروج بنگاه‌ها از بازار تا پایان سال به‌طور قابل توجهی افزایش یافته است. این وضعیت ضرورت بازنگری جدی در رویکردهای سیاست‌گذاری و ارتقای کارآمدی مدیریتی را بیش از پیش برجسته می‌کند. انتظار بر این است لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ بتواند بخش مهمی از نگرانی‌ها را مرتفع سازد.

وضعیت شاخص در سطح بین‌الملل

شاخص PMI جهانی تولید که توسط J.P.Morgan محاسبه می‌شود (PMI جهانی توسط J.P.Morgan و S&P Global در همکاری با ISM و IFPSM تهیه می‌شود)، در ژانویه به ۵۲/۵ رسید که از پایین‌ترین سطح شش ماهه دسامبر یعنی ۵۲/۰ بالاتر بود و برای سی و ششمین ماه متوالی بالاتر از سطح خنثی ۵۰/۰ باقی ماند. شاخص بیانگر آنست که نرخ رونق اقتصاد جهانی در آغاز سال ۲۰۲۶ اندکی شتاب گرفت، زیرا نرخ افزایش تولید، سفارش‌های جدید و اشتغال همگی بهبود یافتند.

بخش خدمات از نظر رشد تولید در ژانویه همچنان از بخش صنعت پیشی گرفت، اگرچه هر دو در ابتدای سال شاهد افزایش نرخ رشد بودند. شاخص فعالیت تجاری خدمات جهانی در ژانویه ۵۲/۷ و شاخص تولید جهانی صنعت ۵۱/۸ بود. هر شش زیربخش صنعت تحت پوشش این بررسی شاهد افزایش فعالیت اقتصادی در ژانویه بودند. سریع‌ترین رشد کلی در بخش خدمات مالی و کندترین رشد در بخش تولیدکنندگان کالاهای واسطه‌ای بود. ایالات متحده که در نیمه دوم سال گذشته رهبری رونق کشورهای توسعه‌یافته را بر عهده داشت، در ژانویه جایگاه برتر را از دست داد. در عوض، رشد در اقتصادهای توسعه‌یافته توسط استرالیا و پس از آن بریتانیا و ژاپن هدایت شد. در همین حال، نرخ رشد در منطقه یورو به سرعتی ملایم کاهش یافت و رشد در بازارهای نوظهور افزایش یافت، که بار دیگر هند پیش‌تاز آن بود، اما چین و روسیه هر دو با نرخ‌های ملایمی رشد کردند و به جبران رکود رشد در برزیل کمک کردند.

۱۰۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بهبتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

۱. مقدار تولید محصولات (پرسش اصلی با ضریب ۲۵٪) ۲. میزان سفارشات جدید (پرسش اصلی با ضریب ۳۰٪) ۳. سرعت انجام و تحویل سفارش (پرسش اصلی با ضریب ۱۵٪) ۴. موجودی مواد اولیه (پرسش اصلی با ضریب ۱۰٪) ۵. میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (پرسش اصلی با ضریب ۲۰٪) ۶. قیمت خرید مواد اولیه ۷. موجودی محصول نهایی در انبار ۸. میزان صادرات کالا ۹. قیمت محصولات تولید شده ۱۰. مصرف حامل‌های انرژی ۱۱. میزان فروش محصولات ۱۲. انتظارات تولید در ماه آینده

معرفی طرح شاخص مدیران خرید (شامخ)

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص Purchasing (PMI) Manager's Index)، که در فارسی به اختصار شامخ نام‌گذاری شده است، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهبتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۰/۵ و گزینه کمتر از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هر یک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد

PMI در برخی از کشورها در ژانویه ۲۰۲۶

عنوان: طرح شاخص مدیران خرید (شامخ)

تاریخ: بهمن ماه ۱۴۰۴ / شماره گزارش: ۸۹ / ام - 1191 - PM - S1 - CSM - 1404 - RC

صاحب انتشار: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، مرکز پژوهش‌ها (مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و پایش اصل ۴۴)

تهیه و تنظیم: زهرا ناصری و حانیه زیادلو

همکاران: سیدعلی رنجبر، فاطمه بهروزی هما، الهام حسینی شبستری، فاطمه قهرمانی و لیلا قربانپور

ناظران علمی: عیسی منصور، علاالدین زوجی و محمدرضا دوست محمدی

تلفن تماس: ۰۲۱-۸۵۷۳۳۶۰۰

ملاحظات: الف- حقوق معنوی اثر متعلق به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر ماخذ بلامانع خواهد بود.

ب- مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران نمی‌باشد.

آدرس: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵، کد پستی: ۱۵۸۳۶۴۸۴۹۹